

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/209/2022
Identifikačné číslo spisu:	7118208187
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7118208187.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne R. B., Q., E. XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Beátou Topolčániovou, Košice, Vojenská 3, proti žalovanému I. B., Q., E. XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Košice, Štúrova 20, o zaplatenie 5.628,57 eura s príslušenstvom, v súčasnosti vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 42C/42/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22. decembra 2021 sp. zn. 11Co/221/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I - v súčasnosti Mestský súd Košice (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. júna 2020, č.k. 42C/42/2018-411, nevyhovel návrhu žalovaného na prerušenie konania (výrok I.), konanie v časti o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 3% ročne zo súm bližšie špecifikovaných vo výrokovej časti tohto rozhodnutia zastavil (výrok II.), zároveň uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 5.628,57 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo súm bližšie špecifikovaných vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (výrok III.) a v prevyšujúcej časti úroku z omeškania žalobu zamietol (výrok IV.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok V.).

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 588, § 581 ods. 1, § 580, § 564, § 563, § 534, § 489, § 454, 451 ods. 1 a 2, § 107 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“) a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že predmetná žaloba je dôvodná, pričom ustálil, že nárok žalobkyne je potrebné posúdiť podľa § 454 OZ, a to najmä z dôvodu, že sa za žalovaného plnilo to, čo mal podľa práva plniť sám. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobkyňa osvedčila listinnými dôkazmi, ktoré sú prílohou žaloby, že ako platiteľ s overenou totožnosťou zaplatila za žalovaného mesačné splátky v uvedených sumách na účet, ktorý je podľa časti I bodu 3 Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti z 22. augusta 2007 uvedený ako úverový

účet, preto súd zaviazal žalovaného k zaplateniu dlžnej sumy podľa výroku III. tohto rozsudku. Keďže mal za preukázané, že žalovaný nesplnil svoj dlh riadne a včas, čím sa dostal do omeškania, priznal žalobkyni i nárok na zaplatenie úrokov z omeškania v percentuálnej výške 5 % ročne do zaplatenia v súlade s nariadením vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Zb. v znení účinnom od 01. februára 2013. Ďalej tiež uviedol, že žalobu zamietol v časti úrokov z omeškania, ktoré žalobkyňa žiadala priznať pred ich splatnosťou, teda pred doručením výzvy na zaplatenie žalovanému, nakoľko pred splatnosťou sa žalovaný nemohol dostať do omeškania s plnením.

1.2. V súvislosti s posudzovaním premĺčania nároku žalovaného uplatneného započítacím prejavom vôle ako prostriedkom procesnej obrany v prejednávanej spore, súd prvej inštancie v podstatnom konštatoval, že nárok žalovaného na zaplatenie polovice kúpnej ceny podľa kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 23. augusta 2007 je premĺčaný, nakoľko v čase keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie bola pohľadávka žalovaného dávno premĺčaná, preto k zániku pohľadávky žalobkyne voči žalovanému započítaním premĺčanej pohľadávky prísť nemohlo. Pohľadávka žalobkyne bola splatná dňa 19. júna 2018 a žalovaný preukázateľne vyzval žalobkyňu na zaplatenie polovice kúpnej ceny až v podanom odpore z 29. októbra 2018, v ktorom si súčasne i započítal svoju pohľadávku. Preto pokiaľ ide o nárok žalobkyne na zaplatenie polovice kúpnej ceny, ide o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom žalovaný sa dozvedel, mal vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia a kto sa na jeho úkor obohatil už zaplatením polovice kúpnej ceny za žalobkyňu predávajúcemu Z. V., keďže v zmysle predmetnej kúpnej zmluvy mali zmluvné strany do 15. septembra 2007 vyplatiť predávajúcemu sumu 1.600.000 Sk a sumu 150.000 Sk ku dňu podpisu zmluvy. Ak žalobkyňa nezaplatila polovicu kúpnej ceny, žalovaný pri poukázaní finančných prostriedkov za ňu mal vedomosť, že časť kúpnej ceny plní predávajúcemu za iného. Dvojročná subjektívna premĺčacia doba vo vzťahu k pohľadávke žalovaného márne uplynula najneskôr 16. septembra 2009 a objektívna premĺčacia doba uplynula najneskôr 16. septembra 2010.

1.3. Súd prvej inštancie okrem iného poukázal i na to, že uznesením zo 06. mája 2020, č.k. 42C/42/2018-388, súd prvej inštancie vzájomnú žalobu žalovaného, ktorou sa domáhal zrušenia a vysporiadania podielového spoluvlastníctva strán k nehnuteľnostiam, ako aj vyporiadania v širšom zmysle s tým, že predmetom širšieho vysporiadania je podľa jeho návrhu nárok, vyplývajúci z toho, že z výlučných prostriedkov zaplatil kúpnu cenu za spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach, úverové splátky pred uzavretím manželstva so žalobkyňou a aj niektoré z úverových splátok splatné po rozvoze manželstva, vylúčil na samostatné konania. Do výšky uplatneného nároku si žalovaný z titulu zaplatenia kúpnej ceny za žalobkyňu uplatnil aj svoju pohľadávku na započítanie a nárok z tzv. nadužívania nehnuteľnosti žalobkyňou, vo vzťahu ktorému uviedol, že tento si žalovaný uplatnil v návrhu na rozšírenie vzájomnej žaloby z 05. marca 2020, pričom v konaní o vzájomnej žalobe vedenej po jej vylúčení na samostatné konanie pod sp. zn. 42C/15/2020, prvoinštančný súd rozhodne aj o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Nárok obsiahnutý v započítacej námietke uplatnenej na pojednávaní dňa 19. júna 2020 už bol skôr zhodne uplatnený pred súdom v rámci rozšírenia vzájomnej žaloby zo dňa 05. marca 2020, teda podaná kompenzačná námietka i z dôvodu litispendencie je neprípustná.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 22. decembra 2021, č.k. 11Co/221/2020-472, odmietol podané odvolanie proti napadnutým výrokom I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie (výrok I.) a vo vzťahu k napadnutým výrokom III. a V. potvrdil podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) rozsudok súdu prvej inštancie (výrok II.). O trovách konania rozhodol tak, že uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v rozsahu 100% (výrok III.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia skonštatoval, že v intenciách odvolaním vymedzeného zamerania odvolacieho prieskumu považuje dôvody, na ktorých podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku spočíva rozhodnutie súdu prvej inštancie, za vecne správne a tiež úplné z hľadiska všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami.

2.2. V nadväznosti na námietku žalovaného ohľadom neposudzovania prejavu žalovaného v podaní z 05. marca 2020 ako kompenzačnej námietky uviedol, že za danej procesnej situácie súd prvej inštancie celkom opodstatnene považoval započítanie na pohľadávku z nadužívania nehnuteľností za prostriedok procesnej obrany uplatnený až na pojednávaní dňa 19. júna 2020. To v kontexte skutočností, že žalobkyňa základ i výšku nároku z nadužívania nehnuteľností neuznala a kvalifikovane poprela tvrdenia,

na ktorých bol skutkovo vystavaný, prirodzene determinovalo nevyhnutnosť doplnenia dokazovania, ktoré by sa v okolnostiach prípadu bezpochyby nezaobišlo bez nariadenia ďalšieho pojednávania. Preto procesnému postupu súdu prvej inštancie, ktorý na takto uplatnený prostriedok procesnej obrany neprihliadal, niet čo vytknúť ani z pohľadu ním konkrétne určených časových rámcov pre uplatňovanie procesných nástrojov stranami, ani z pohľadu predpokladov pre uplatnenie sudcovskej koncentrácie v zmysle § 153 CSP. V tejto súvislosti tiež poukázal na súdom prvej inštancie výstižne prezentovanú tézu formulovanú Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v uznesení sp. zn. II. ÚS 530/2018 z 15. novembra 2018, ako aj na záver vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 3Obdo/43/2018 z 26. februára 2019.

2.3. Odvolací súd vo vzťahu k argumentácii žalovaného súvisiacej s povinnosťou súdu poskytnúť stranám lehotu na vyjadrenie k deklarovanému spôsobu predbežného právneho posúdenia veci tiež poukázal na to, že táto nemôže obstať, nakoľko odvolateľ mal procesný priestor vyjadriť sa k súdom prvej inštancie predbežne vyjadrenému spôsobu právnej kvalifikácie oboch posudzovaných pohľadávok, t.j. žalovaného nároku i pohľadávky žalovaného uplatnenej na započítanie, tento priestor reálne využil a o jeho rozšírenie do času vyhlásenia napadnutého rozsudku nepožiadaval.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3.1. Po rekapitulácii doterajšieho priebehu konania porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľ namietal v súvislosti s nesprávnym procesným postupom nižších súdov, ktorý spočíva v neprihliadnutí na žalovaným uplatneným nárokom voči žalobkyni za nadužívanie nehnuteľností nad rámec jej spoluvlastníckeho podielu sa javí ako teleologické, nerešpektujúce rovnosť strán v konaní. V tejto súvislosti zdôraznil, že žalovaný, ktorý podal vzájomnú žalobu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle, mohol až do pojednávania konaného dňa 27. februára 2020 dôvodne očakávať, že voči nároku žalobkyne nemusí uplatňovať iné svoje nároky, keďže nárok, ktorý mu vyplynie z vyporiadania podielového spoluvlastníctva prevýši nárok žalobkyne voči nemu. Avšak po tom čo sa dozvedel, že svoje nároky z vyporiadania nebude môcť uplatniť voči nároku žalobkyne, v súdom stanovenej lehote uplatnil svoje ďalšie právo, a to za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu žalobkyňou. Teda žalovaný postupoval v súlade s pokynmi súdu prvej inštancie. Mal za to, že ak súd prvej inštancie v uznesení, ktorým končilo pojednávanie dňa 27. februára 2020 uviedol, že na ďalšom pojednávaní uplatní sudcovskú koncentráciu konania, takéto konštatovanie je so zreteľom na dôsledky, ktoré by mali zo sudcovskej koncentrácie konania vyplynúť neurčité, zásadným spôsobom nesúladne s princípom právnej istoty, keďže z takejto formulácie nie je zjavné, či súd mienil neprihliadať na žiadne prostriedky procesného útoku a procesnej obrany prednesené na ďalšom pojednávaní, alebo len na tie, ktoré nebudú predložené najneskôr na ďalšom pojednávaní.

4. Žalobkyňa sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnila s dovolacou argumentáciou žalovaného a navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný

opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovoľanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovoľací dôvod sa vymedzí tak, že dovoľateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

10. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovoľateľ dôvodil porušením jeho procesných práv nesprávnym postupom súdov nižších inštancií pri interpretácii zákonných ustanovení CSP týkajúcich sa sudcovskej koncentračnej zásady prejavujúci sa v tom, že súdy neprihliadli na prostriedok jeho procesnej obrany spočívajúci v započítacom prejave na pojednávaní dňa 19.6.2020, pričom týmto postupom bola narušená rovnosť strán sporu.

11. Podľa § 150 ods. 1 a 2 CSP strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd strany požiadať o ďalšie skutkové tvrdenia.

11.1. Podľa § 153 ods. 1 až 3 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. Ak súd na prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany neprihliadne, uvedie to v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej.

12. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí v sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (III. ÚS 32/2015). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že princíp rovnosti zbraní ako jeden z prvkov širšej koncepcie spravodlivého konania vyžaduje, aby každému účastníkovi bola daná primeraná možnosť predniesť svoj prípad za podmienok, ktoré ho neumiestnia do zjavnej nevýhody voči jeho protistrane (napr. rozhodnutie vo veci De Haes a Gijssels proti Belgicku z 24. februára 1997, sťažnosť č. 19983/92, bod 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku z 23. októbra 1996, sťažnosť č. 17748/91, bod 38).

12.1. V kontexte uvedeného dovoľací súd len dodáva, že žiadna zo sporových strán nie je nadradená druhej strane a každá zo strán zároveň musí mať v rovnakej miere umožnenú realizáciu svojich procesných oprávnení v súlade so zachovaním princípu rovnosti zbraní vyplývajúceho z čl. 6

Základných princípov CSP.

13. V sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu, ktoré konanie sa riadi zásadou formálnej pravdy. Ustanovenie § 150 CSP zakotvuje jednu zo základných procesných povinností strán a to povinnosť tvrdiť. Schopnosť strany uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom je predpokladom pre úspech v spore. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký obsah je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Platí, že strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé privodiť jej úspech v spore. Skutkové tvrdenia sú obsahom jednotlivých procesných úkonov strán sporu, ktoré majú formu písomných podaní či ústnych prednesov. Z hľadiska pravidiel o koncentrácii konania je žiadateľné, aby všetky skutkové tvrdenia boli obsiahnuté a) ak ide o žalobcu, tak v žalobe a vo vyjadrení žalobcu podľa § 167 ods. 3 CSP, b) ak ide o žalovaného, tak vo vyjadrení žalovaného k žalobe podľa § 167 ods. 2 CSP a vo vyjadrení žalovaného podľa § 167 ods. 4 CSP. Skutkové tvrdenia predložené neskôr (napr. vo forme ústnych prednesov na pojednávaní) je potrebné ospravedlniť tým, že ich strana sporu nemohla predložiť už skôr (napr. novým skutkovým tvrdeniam sa reaguje na skutočnosť, ktorá vyšla najavo až z dôkazu vykonaného na pojednávaní); inak na ne súd nemusí prihliadnuť (§ 153). Súd môže strany vyzvať na doplnenie skutkových tvrdení (§ 150 ods. 2 CSP), výnimočne môže vykonať dôkaz, ktorý strany nenavrhli, a takto zistiť skutočnosť, ktorá nebola stranami tvrdená (§ 185 ods. 2 a 3), prípadne sa môže výnimočne odkloniť od zhodných tvrdení strán (§ 186 ods. 2 CSP). Tento materiálny korektív však nemôže nahrádzať procesnú aktivitu strán a ich povinnosť tvrdiť. Jeho účelom je v rozumnej miere zmierniť prísne formálne následky nesplnenia povinnosti tvrdiť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, komentár, C. H. Beck, 2016, 569 s.).

14. Účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabrániť, aby strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi, pretože nie je žiadateľné, aby strana sporu predkladala skutkové tvrdenia alebo dôkazné návrhy až na pojednávaní, čo by mohlo znamenať zmarenie účelu už nariadeného pojednávania a požiadavku na vytýčenie ďalšieho pojednávania. Nemožno však vylúčiť, že predloženie skutkového tvrdenia alebo dôkazného návrhu až na pojednávaní je v konkrétnom prípade dôvodné, napr. ak je bezprostrednou reakciou na nové skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany hodnotí v okolnostiach konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní, alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. Predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktoré nie je včasné, je definované v § 153 ods. 1 druhej vete CSP. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko). Ak neexistujú osobitné dôvody, v zásade platí, že predloženie skutkových tvrdení alebo dôkazných návrhov až na pojednávaní nie je včasné. Ustanovenie § 153 ods. 2 a 3 CSP zakotvuje sankciu za to, že strana sporu nesplnila povinnosť uloženú v § 153 ods. 1 CSP. Ak súd dospeje k záveru, že strana sporu neuplatnila prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas, má možnosť buď konanie strany ospravedlniť a na jej procesný úkon prihliadnuť, alebo vyvodiť sankčné dôsledky, teda na omeškaný procesný úkon neprihliadnuť (nepriznať mu procesnoprávne účinky).

15. Z okolností preskúmvanej veci vo vzťahu k namietanému nesprávnemu procesnému postupu súdov nižších inštancií pri aplikácii sudcovskej koncentrácie konania vyplýva, že počas sporu o zaplatenie sumy 5.628,57 eura uplatňovanej žalobkyňou voči žalovanému titulom vydania bezdôvodného obohatenia, žalovaný podaním z 08. januára 2020 uplatnil vzájomnú žalobu, ktorou žiadal zrušiť podielové spoluvlastníctvo strán sporu v tomto podaní špecifikovaným nehnuteľnostiam v širšom zmysle. Uznesením prvoinštančného súdu bola vzájomná žaloba vylúčená na samostatné konanie (porov. č. I. 388). Následne podaním z 05. marca 2020 žalovaný uplatnil ďalší nárok voči žalobkyni z titulu vydania bezdôvodného obohatenia na zaplatenie sumy 5.500 eur za tzv. nadužívanie nehnuteľnosti za obdobie od mája 2018 do februára 2020. Súd prvej inštancie tento nárok považoval podľa § 140 ods. 1 a 2 CSP za návrh na pripustenie zmeny vzájomnej žaloby týkajúci sa spoločnej nehnuteľnosti, ku ktorej

požadoval zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo v širšom rozsahu, vylúčenej na samostatné konanie. Na pojednávaní 19. júna 2020 žalovaný uplatnil hmotnoprávnu námietku započítania vzťahujúcu sa na nárok uplatnený podaním z 05. marca 2020 a prvoinštančný súd vo vzťahu k uvedenému prostriedku procesnej obrany uplatnil sankciu vyplývajúcu zo sudcovskej koncentrácie konania. Prvoinštančný súd v bode 50. odôvodnenia rozsudku konštatoval, že „už na pojednávaní dňa 27.02.2020 uviedol, že uplatní sudcovskú koncentráciu na ďalšom pojednávaní. Zároveň v rámci poučenia doručeného žalovanému už v rámci prípravy pojednávania dňa 10.12.2018, bol žalovaný poučený o sudcovskej koncentrácii, preto na pojednávaní dňa 19.6.2020 súd s ohľadom na zachovanie zásady hospodárnosti a rýchlosti konania uplatnil sudcovskú koncentráciu“. Súd mal za to, že „...započítacia námietka uplatnená na pojednávaní dňa 19.6.2020, nebola uplatnená včas, pretože strana ju mohla predložiť skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Súd je názoru, že žalovaný mohol tento prostriedok uplatniť už v podanom odpore.“(bod 50. odôvodnenia). Námietka porušenia procesných práv žalovaného z dôvodu spôsobu vysporiadania sa s kompenzačnou námietkou bola predmetom jeho odvolacej argumentácie, ku ktorej odvolací súd prezentoval „...súd prvej inštancie celkom opodstatnene považoval započítanie na pohľadávku z nadužívania nehnuteľností za prostriedok procesnej obrany uplatnený až na pojednávaní dňa 19.6.2020. To v kontexte skutočností, že žalobkyňa základ i výšku nároku z nadužívania nehnuteľností neuznala a kvalifikovane poprela tvrdenia, na ktorých bol skutkovo vystavaný, prirodzene determinovalo nevyhnutnosť doplnenia dokazovania, ktoré by sa v okolnostiach prípadu bezpochyby nezaobišlo bez nariadenia ďalšieho pojednávania. Preto procesnému postupu súdu prvej inštancie, ktorý na takto uplatnený prostriedok procesnej obrany neprihliadal, niet čo vytknúť ani z pohľadu ním konkrétne určených časových rámcov pre uplatňovanie procesných nástrojov stranami, ani z pohľadu predpokladov pre uplatnenie sudcovskej koncentrácie, vyplývajúcich z § 153 C.s.p. Súd prvej inštancie v tejto spojitosti výstižne poukázal na tézu formulovanú Ústavným súdom SR v uznesení sp. zn. II. ÚS 530/2018 z 15. novembra 2018, v zmysle ktorej spadá do kompetencie príslušného sudcu rozhodnúť, či na prostriedok procesného útoku či obrany, ktorý strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania, bude prihliadať. Odvolací súd len na jej argumentačné dotvorenie upriamuje pozornosť tiež na výstižný záver vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/43/2018 z 26. februára 2019, v zmysle ktorého Účelom sudcovskej koncentrácie konania bolo zabezpečiť rýchlosť a hospodárnosť súdneho konania a zamedziť tak špekulatívnemu postupu strán (napr. v podobe oneskorene predkladaných vyjadrení obsahujúcich nové skutkové tvrdenia alebo nové návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré bolo možné predložiť v skoršom štádiu konania) smerujúcemu k zbytočnému predlžovaniu konania (a k vzniku prietáhov v konaní), a zabezpečiť tak, aby poskytnutie súdnej ochrany bolo rýchle a účinné. Táto skutočnosť je o to výraznejšia, ak je strana sporu zastúpená advokátom, ktorý by mal chápať význam a dôsledky sudcovskej koncentrácie konania, a ktorý by mal mať dostatočné vedomosti na to, aby posúdil, že nerešpektovanie výzvy súdu spojenej so sudcovskou koncentráciou môže mať za následok stratu sporu na strane svojho klienta“ (bod 22. odôvodnenia). S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že v okolnostiach daného prípadu súd prvej inštancie žalovanému poskytol dostatočný priestor preto, aby mohol včas (kompenzačná námietka sa týkala obdobia od mája 2018 do februára 2020 a žaloba bola podaná 10. júla 2018) uplatniť všetky prostriedky procesnej obrany a pokiaľ túto možnosť nevyužil, v žiadnom prípade v tom nemožno vidieť porušenie jeho procesných práv spôsobom, akým prezentoval v podanom dovolaní. Keďže žalovaný prostriedky procesnej obrany neuplatnil včas, súd prvej inštancie nebol povinný na ne prihliadať, pretože sa riadil zásadou sudcovskej koncentrácie konania a zásadou hospodárnosti konania a to vzhľadom na štádium konania kedy bola uplatnená kompenzačná námietka. Pokiaľ ide o námietku neurčitosti uznesenia prvoinštančného súdu vyhláseného na pojednávaní 27. februára 2020, keď súd uviedol, že na ďalšom pojednávaní uplatní sudcovskú koncentráciu konania, dovolací súd takéto uplatnenie zásady koncentrácie konania považuje za dostatočne zrozumiteľné a určité, nevzbudzujúce pochybnosti a zodpovedajúce ust. § 153 ods. 1 CSP. Žalovaný uplatnil započítaciu námietku na poslednom pojednávaní kedy dokazovanie smerovalo k záveru, neposkytol vysvetlenie dôvodu prečo námietku neuplatnil skôr, pričom takýto postup by smeroval k predĺženiu konania, pretože pokiaľ by súd na námietku prihliadal, takáto procesná situácia by vyžadovala potrebu ďalšieho dokazovania. Uplatnením diskrečného práva súdu vzhľadom na okolnosti danej veci aj s prihliadnutím na dané štádium konania, nedošlo k porušeniu zásady rovnosti strán sporu v neprospech žalovaného. Taktiež dovolací súd uvádza, že konajúce súdy si riadne splnili aj svoju

povinnosť uviesť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej prečo z dôvodu aplikácie sudcovskej koncentrácie konania neprihliadli na žalovaným uplatnený prostriedok procesnej obrany (§ 153 ods. 3 CSP). Napokon sa žiada akcentovať, že nárok žalovaného na zaplatenie sumy 5.500 eur za nadužívanie spoločnej nehnuteľnosti sa stal predmetom konania v už spomínanom spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle, uznesením proinštančného súdu sp. zn. 42C/15/2020 zo 17. marca 2021 ktorým bola pripustená zmena návrhu, teda právo žalovaného na súdnu ochranu uvedeného nároku je dostatočne zabezpečené.

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu (článok 6 CSP). Rovnosť pred súdom je len výrazom rovnosti strán civilného sporového konania. Rovnosť pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a znamená rovnaké postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorémukoľvek účastníkovi konania. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje civilný súd (m. m. PL. ÚS 43/95). O tom, ako v tom ktorom prípade prebiehalo civilné sporové konanie, usudzuje dovolací súd na podklade spisu (pozri napr. 3Cdo/321/2015, 3Cdo/888/2015, 3Cdo/156/2016, 3Cdo/90/2017).

17. Vychádzajúc z takto vymedzeného obsahu zásady rovnosti strán sporu, najvyšší súd konštatuje, že jeho porušenie súdmi nižšej inštancie v prípade dovolateľa nezistil, preto ani v časti dovolania, ktorým žalovaný namieta porušenie rovnosti strán uplatnením diskrečného práva vyplývajúcim zo sudcovskej koncentrácie konania vzhľadom na okolnosti danej veci, nedošlo k porušeniu zásady rovnosti strán sporu v neprospech žalovaného.

18. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

19. Dovolací súd uzatvára, že zo strany nižších súdov namietaným spôsobom ich rozhodnutia nedošlo na strane žalovaného k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto dovolanie žalovaného nebolo spôsobilé založiť prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd preto odmietol dovolanie žalovaného proti napadnutému odvolaciemu rozsudku podľa § 447 písm. c) CSP.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.